

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVO - REPUBLIC OF KOSOVO

**GJYKATA KUSHTETUESE
USTAVNI SUD
CONSTITUTIONAL COURT**

Priština, dana 29. marta 2024. godine
Br. ref.: MM 2412/24

SUPROTNO MIŠLJENJE

sudije

NEXHMI REXHEPI

u

slučaju br. KI123/22

Podnosilac

Getoar Mjeku

Ocena ustavnosti presude [ARJ. br. 36/2022] Vrhovnog suda od 13. juna 2022. godine

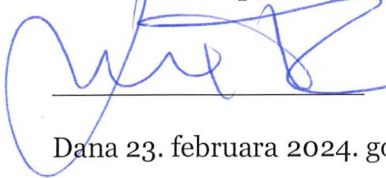
1. Uz duboko uvažavanje kolega i poštujući odluku većine kao odluku Suda, podnosim ovo suprotno mišljenje u slučaju KI 123/22, sa podnosiocem zahteva Getoar Mjeku, koji je pred Sudom osporio ustavnost presude [ARJ br. 36/2022] Vrhovnog suda od 13. juna 2022. godine u vezi sa rešenjem [AA. br. 638/2020] Apelacionog suda od 28. maja 2021. godine i presudom [AA. br. 684/2021] Apelacionog suda od 21. marta 2022. godine.
2. Iako se slažem sa činjeničnim stanjem koje je izneto u odluci Suda, izražavam svoje neslaganje sa odlukom da se zahtev podnosioca proglašeni neprihvatljivim za meritorno razmatranje i ocenom da je zahtev neosnovan na ustavnim osnovama.
3. Podnosilac zahteva je pred Sudom izneo navod da su osporenim odlukom povređena njegova ustavna prava zagarantovana članovima 24. [Jednakost pred zakonom], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i 49. [Pravo na rad i obavljanje profesije] Ustava. Kao što je objašnjeno u stavovima 26-37 odluke Suda, podnosilac zahteva tvrdi da su ova osnovna prava u njegovom slučaju povređena kao rezultat neobrazložene sudske odluke u odnosu na njegove suštinske navode, kao sastavnog dela garancija člana 31. Ustava, što je dalje rezultiralo uskraćivanjem jednakosti pred zakonom i povredom prava na rad i obavljanje profesije.

4. Većina je došla do zaključka da obrazloženja koja su data u osporenoj odluci Vrhovnog suda i sa njom povezanom odlukom Apelacionog suda, u vezi sa garancijama člana 31. Ustava, ne pokreću ozbiljna pitanja koja bi ubedila Sud da razmotri meritum podnosioca zahteva, dok je kada su u pitanju navodi koji se odnose na članove 24. i 49, većina došla do zaključka da su isti ispitani u odnosu na navode koji su povezani sa članom 31.
5. U svakom slučaju, slažem se sa ocenom većine da navodi koji se odnose na konkretna ustavna prava koje je izneo podnosilac zahteva predstavljaju skup međusobno povezanih navoda jer je takva i priroda osnovnih ustavnih prava. Dakle, iako su ona definisana pojedinačno, obim određenog prava ili njegova suština, neraskidivo su povezani sa jednim ili više drugih prava.
6. Nikada nisam imao ni najmanju sumnju da se svaki zahtev mora tretirati kao slučaj za sebe, striktno uzimajući u obzir posebne okolnosti koje čine suštinu aktivnog spora.
7. U okolnostima konkretnog slučaja, podnosilac zahteva je u svojstvu podnosioca zahteva za polaganje pravosudnog ispita, odbijen od strane Ministarstva pravde, kao nadležnog zakonskog organa za organizaciju i održavanje ovog ispita. Podnosilac zahteva je naveo da ima završene studije prava u sistemu univerzitetskog obrazovanja u Sjedinjenim Američkim Državama, predočivši relevantne administrativne isprave koje su izdali nadležni univerzitetski organi u Sjedinjenim Američkim Državama (Teksas) i one koje je izdalo Ministarstvo obrazovanja, nauke i tehnologije. Prema tome, suština stvari je, po mom mišljenju, da li podnosilac zahteva ima formalno i stručno pravno obrazovanje, odnosno da li treba priznati ekvivalentnost njegove obrazovne i stručne spreme.
8. S tim u vezi, nemam nameru da preuzimam ovlašćenja drugih institucija nadležnih za priznavanje školovanja koje je pohađano i završeno u stranim zemljama i obrazovnim sistemima, već smatram da je u konkretnom slučaju interpretativni pristup redovnih sudova u osporenim odlukama bio prekomerno formalistički, ne uzimajući uopšte u obzir suštinu prava podnosioca zahteva, već jednolično ponavljajući pravne stavove. Očigledno je da se uprkos tome što podnosilac zahteva zasniva argumentaciju navoda na procesnim garancijama, njegov poziv odnosi na uskraćivanje materijalnog prava, odnosno suštine materijalnog prava.
9. U okolnostima kada je postupak odlučujući za određeno materijalno pravo, obaveza navođenja ubedljivih razloga u sudskoj odluci postaje još imperativnija zbog toga što formalistička argumentacija zvuči neubedljivo i može dovesti u pitanje autoritet sudova. Pored toga, neformalističko obrazloženje bi moglo dovesti do drugih zaključaka, koji bi mogli ići u korist podnosioca zahteva.
10. Iz ovih razloga, moja lična ocena je da je Sud, ne prejudicirajući zaključke meritornog razmatranja, trebalo da meritorno ispita zahtev i izvede ocene da li su redovni sudovi morali da navedu obrazloženje za dole navedena pitanja, odnosno:
 - a) da li su redovni sudovi morali da daju jasna objašnjenja podnosiocu zahteva povodom njegovog navoda da "isti može da obavlja advokatsku profesiju kao strani advokat, pošto ne ispunjava uslove za polaganje pravosudnog ispita u Republici Kosovo"?

- b) da li su redovni sudovi morali da daju ubedljive razloge podnosiocu zahteva da isti kao posledica toga što mu nije dozvoljeno da polaže pravosudni ispit, ne može da obavlja advokatsku profesiju u Republici Kosovo?;
- c) da li je u slučaju podnosioca zahteva bila narušena suština prava na obavljanje profesije?.
11. Više je nego jasno da zahtevi člana 53. Ustava da se osnovna prava i slobode zagarantovane Ustavom moraju tumačiti u skladu sa sudskom praksom Evropskog suda za ljudska prava (ESLJP), predstavljaju zahteve koji proizvode obaveze za sve javne institucije u Republici Kosovo, a posebno za sudove. Stoga je očekivano da će svaki pojedinac koji je subjekat sudskih postupaka biti sklon da veruje i na kraju bude ubeđen da će ovaj zahtev biti i da je ispoštovan, u svojoj punoj jasnoći.
12. Naš Ustav, u dva stava svog člana 49, utvrđuje: 1) da se pravo na rad garantuje, i 2) da svako lice ima pravo da slobodno izabere svoju profesiju i radno mesto. Ovo ustavno pravo je ekonomske i socijalne prirode. Naravno, ovo pravo ne podrazumeva ni bilo čije pravo niti obavezu bilo koje javne ili privatne institucije da po pravnom automatizmu osigura nekome radno mesto. Isto tako, moramo imati u vidu da je, iako Evropska konvencija o ljudskim pravima uglavnom utvrđuje građanska i politička prava, sudskom praksom ESLJP-a utvrđeno da mnoga od njih imaju implikacije sa pravima ekonomske i socijalne prirode.
13. U vezi sa konkretnim slučajem, od suštinskog je značaja uzeti u obzir one aspekte koji će rezultirati neizbežnim posledicama po podnosioca zahteva, a to je nemogućnost bavljenja profesijom koju je slobodno izabrao, što će uticati i na njegov profesionalni i privatni život (predmet ESLJP-a *Polyakh i drugi protiv Ukrajine*, presuda od 12. novembra 2019. godine, stavovi 208-2011).
14. Stoga, uzimajući u obzir ono što je bitno za podnosioca zahteva i posledice koje proizvode osporene odluke, kao i trajne efekte ovih posledica po podnosioca zahteva, smatram da je zahtev trebalo meritorno razmotriti i utvrditi da li je ovo dovelo do toga da podnosilac zahteva bude žrtva sudskih postupaka i odluka u ovim postupcima.

Suprotno mišljenje podneo sudija;

Nexhmi Rexhepi, sudija

Dana 23. februara 2024. godine u Prishtini.